

tia + reardificari non debent, secundum Bart. post Dynum in l. si quis adulterium §. si quis. & ibi Angelus ff. de adul. quos refert & sequitur Benedictus in cap. Rainutus. verbo, Domum. fol. 198. col. 3. vers. Et tales domos, de testamentis. & Afflictis in loco statim allegando. num. 6. ubi ampliat etiam in parte, & non in toto ex regis mandato destrueretur, nam sine eius licentia refici non posset. Et similis constitutio huic nostrae legi in regno Sicilia reperitur, ut patet ex Afflictis in consuet. Sicilia. lib. 3. Rubr. 29. num. 4. sub tit. de novis aedificiis. fol. 124. ubi num. 5. ex Bart. in d. l. opus, inquit, quod si aliquis faceret munitionem in aliquo loco, quae posset esse periculosa + alicui civitati, non debet sibi permitti, & idem si esset verecundia alteri civitati quam ei, cui subiecta est, & haec est una de limitationibus ad regulam illam, quod in solo cuiuslibet est licitum aedificare, quas descripsit Capola de servit. urban. c. 89. Sic etiam limitat, ubi supra, Afflictis regulam illam, scilicet, quod varones possunt castra in regno aedificare sine licentia Regis in illorum territorio, nam ibi eam limitat, nisi talia aedificia + fierent ad emulationem, vel injuriam alterius, vel nisi esset in confinibus regni, quia praesumitur suspicio futuri scandali, vel nisi ad tribulationem Reipub. vel adversus quietem alterius civitatis fieret, vel nisi fieret in terra de dominio regis, vel nisi fieret in solo privati, & praeberet causam seditionis, & scandali. Nam tunc etiam de licentia + Regis fieri non posset, quia publica utilitas privata praefertur, & idem dicit ubi supra, dict. num. 5. Afflictis, si postquam factum est, tempore labente fuit causa tale castrum seditionis, & scandali, quia tunc potest destrui, sicut a principio po-

tuit prohiberi ne fieret data materia scandali, & seditionis, quia haec paria sunt ex l. 2. §. & generaliter. ff. de doli excepti. & pro hoc allegat Afflictis, ibi. text. in cap. suggestum de decimis. ubi privilegium valide concessum, si postea potest scandalum + ex eo oriri, potest ex dicta nova causa revocari, & ibi glos. allegat alia jura, & Baldus in l. sal. C. de div. rescrip. Platea in l. eos. C. de aqua ducta. lib. 11. Imola in l. ex facto. col. 4. ff. de vulgar. haec tamen licet de jure civili procederet Regula, ex l. tamen nostra, & similibus in nostro regno nullo in casu licet domos fortes, & fortalicia facere absque regia licentia, ut tenet ex nostris legibus Martiengo in l. 6. glos. §. n. 9. tit. 7. libr. 5. supra, ubi & aliqua diximus, & ipse Martiengo per totam illam glos. plura refert, & Villalobos in comm. opin. littera E, & Olanus in concordia Antino. littera C. num. 4. Ubi ex eo quod in his regnis ex aedificiis dictorum fortalitorum & domorum fortium materia seditionis, & emulationis praestatur, idem nunc hodie quod de jure communi depositum videtur, cum semper detur emulationis, & discordiae ratio, ob quas neque de jure communi licebat sine principis licentia ea construere.

IN LEGEM DECIMAM.

Pro ejus exornatione, vide text. ubi gl. in l. 31. tit. 18. part. 2.

Pro leg. verò. 11. vide Tractatus de Homagiis in diversis Doctorum tractatibus insertos, & qualiter, & quomodo sint Castella reddenda Regibus per Castellanos, vide text. in l. 18. tit. 18. part. 2. & haec pro hoc titulo sufficiant.

TITULUS

TITULUS SEXTUS

De las Armas.

SUMMARIUM.

1 Arma, secundum aliquos ab arcendo dicta sunt.	2 Arma que dicantur, & qua veniant eorum appellatione.	3 Armari, non solum sunt tela habentes, sed & quid aliud, quo nocere possunt.	4 Armorum appellatione, an veniant lapides & sustes.	5 Armorum appellatione, an veniant saxa & lapides. & n. 6. an comprehendatur cul-	tellus. & n. 7. quod haec arbitrio iudicis relinquuntur.	8 Arma non comprehenduntur appellatione suppelletilium, vel massaritarum.	9 Arma jure Digestorum, non erant prohibita, & quid jure can. & nostro. & n. 10.	11 Arma, quis primus prohibuit.	12 Armorum quoque usus, & ad quid serviant.	13 Armorum primus inventor.

RUBRICA.

ET cum superiori titul. de Castellis, castris & fortalitiis dictum sit, pro quorum defensione, & custodia arma sunt necessaria, ideo post precedentem titulum subsequitur hic noster de armis. Pro cuius Rubrica declaratione sciendum est, quod arma ab arcendo, secundum quosdam dicta sunt *, quod his i hostes arceantur, vel ab armis, id est humeris, quod ab his pendeant: vel a verbo Graco, *arcein* quod est convenire, quod maxime corpori convenire debeant, de quo verbo Graco Juriscons. ait, arma sunt omnia tela *, hoc est sustes, & lapides non solum gladii, hasta, & fraxea, item Romphea in l. 3. §. armis. ff. de vi & vi, arm. optima l. 7. tit. 33. p. 7. in l. armorum, 41. ff. de verb. signifi. ubi Rebuffus plura de armis retulit, a quo & ab aliis necessaria ad hunc titulum & praecipua colligemus. Et armatos non utique tantum eos accipere debemus, qui tela habuerint, sed etiam eos qui habent aliud * quod nocere potest. l. armatos. ff. de vi publica, & armatos eos vocat Cicero in oratione pro Aulo Caccina, qui scutis, telisque parati, ornatique sunt: quod si glebis, saxis, aut fustibus quis dejectus est, perinde valet, quasi armatissimi fuissent si reperirentur ita parati fuisse, ut vim vita, aut corpori potuerint afferre. Aliquando tamen Rhetores utrumque expriment ad uberiores & certiores elucidationem, ut arma, tela, non tamen volunt ex hoc inferre, quin armorum appellatio sola non significet etiam tela, ut superius dictum est, sicut masculinum concipit femininum, & aliquando utrumque ex Azevedo in Recopilationem. Tom. IV. R primitur,

primitur, ut in l. penult. ff. de Sicariis. *Intelligit tamen gl. in Clem. ne in agro. verb. Arma. de statu monachor. tunc lapides & fustes venire appellatione armorum, quous iam est percussio facta **, ante enim percussione non dicuntur arma, ut & sequitur, & tenet Hyppolitus in praxi. §. pro complemento. n. 14. ubi n. 13. plura jura, & glossas allegat ad declarandum, quæ veniant appellatione armorum: & secundum hæc etiam declarabis dicta per Clarum in lib. 5. Recept. sent. §. fi. q. 82. num. 4. ubi dicit quod ex communi usu loquendi * saxa, & lapides non intelliguntur appellatione armorum, & sic edita prohibentia delationem armorum non comprehendunt saxa deferentes. neque itidem * comprehenditur cultellus, ad incidendum panem, vel calamos, ut ibi per eum & per Amadeum, in Tract. de syndicato. n. 89. & Rebuf. ubi supra. pag. 312. verb. Gladios. ex gl. in Rubr. C. de fabricensibus. lib. 11. & in Authen. de armis. §. pen. verb. minores. *Afflict.* in const. Neap. lib. 1. tit. 9. col. 2. nisi aliud esset consuetum haberi lapides, & cultellos pro armis, nam tunc pro armis haberentur, & comprehenderentur appellatione armorum secundum Pyrrum in Rubri. ut armorum usus. lib. 11. *Felin.* in proemio, Decretal. num. 6. *Card.* in d. Clemen. ne in agro. §. quia vero. ex quo intelliges. l. qui com meatus. §. arma. ff. de re milit. ubi miles. arma alienans graviter delinquit; nam non intelligitur de lapidibus, sed de cæteris contentis in d. l. armorum, & sic etiam intelliges l. 6. tit. 4. supra hoc lib. idem probantem ut miles arma non alienet, & sic pro subjecta materia continebuntur vel non lapides armorum apprehensione ex quo inquit Menochius de arbitr. casu 394. n. 77. hoc iudicis arbitrio relinqui * & an apprehensione armorum veniant etiam defensibilia in l. 7. infra eod. dicens Deo volente: Notandumque est quod appellatione suppellectilium, vel massaritarum non comprehenduntur arma * secundum Bart. in l. supellectili in prin. ff. de supel. lega. quod est summe notandum pro legatis supellectilium, secundum Hippolytum in pract. dict. §. pro complemento. num. 43.

9 *Vt*erius pro hujus Rubr. & tit. * declaratione sciendum est quod licet jure ff. arma portare non esset vetitum, ut colligitur ex Bart. in l. 1. ff. ad l. Jul. de vi. tamen quia portatio armorum præstat causam ad violentias, & ad homicidia, ut constat ex l. si servus. C. de his qui ad Ecclesias confugerunt. & l. si quis in hoc genus. in fi. C. de Episc. & cler. & semper removenda est occasio ad malum, ut l. unica. §. sed ne. C. de

C. de Latina liber. tol. & in l. 1. in princ. & in glos. fi. ff. naut. cap. & stabul. & l. q. 1. c. emendari. & 23. q. 15. c. cum homo. & 86. dist. cap. culpam. ideo jure Codicis armorum usus in scio Principe * interdicitus est, ut in l. unica. C. ut armorum usus, in Auth. de armis. collat. 6. c. quid culpatur. 23. q. 1. c. 2. de vit. & honest. cleric. & in Const. Neapolit. lib. 1. tit. 9. & ibi glos. verb. Deferre. & *Afflictis* latè ibid. & *Hippolyt.* in Pract. §. pro complemento, per totum, & *Didac. Perez.* in l. 2. tit. 14. lib. 2. Ordin. col. 539. & *Decisio Perusina Josephi Ludovici* 31. per totam. *Menoch.* de arbitra. lib. 2. Centuria 4. casu 394. num. 18. cum plurib. sequent. & *Soc. Reg.* 30. & *Dueñas* in suis regulis & fallentiis, regula incipienti, Arma. & *Plaça* de delictis. c. 8. num. 1. ubi plurima referunt in propositum. & arma ne in urbe essent, *Servius Tullius* omnium primus statuit * secundum *Menoch.* ubi supra. num. 20. ex quo *Poeta* lib. 1. *Elegiarum.* 10. *Elegia* contra inventorem ensis hos versus annectit.

Quis fuit, horrendos primum qui protulit enses?

Quam ferus, & vere ferreus ille fuit:

Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata,

Tunc brevior diræ mortis aperta via est.

Aut nihil ille miser meruit, nos ad mala nostra
Vertimus, in sævas quod dedit ille feras.

Quis furor est, aliam bellis accrescere mortem?

Imminet, & tacito clam venit illa pede.

Hæc tamen licet ita essent jure civili Codicis, prohibita delatio & usus armorum sine Principis licentia, in pluribus tamen casibus licebat eis uti, relatis per *Afflictis* d. lib. 1. consti. Neapol. Rubr. 9. de illicita portatione armorum. n. 4. cum sequentib. plurib. & *Hippolyt.* d. §. pro complemento & *Rebuffus* in l. armorum apprehensione ff. de verborum signific. & *Menoch.* ubi supra. n. 58. tum sequent. & *Joan. Redin.* de maj. princ. n. 187. cum seq. aliquibus, & *Plaça* de delictis. c. 8. n. 27. & *Socin.* d. Reg. 30. quas tamen limitationes referre non est necesse, cum ex l. 4. infra isto tit. & lib. sit jam permissum, tam intra civitatem quam extra, sive itinerando sive non, portare enses, & pugionem sine pena, & sic est innovatum de jure regio, ut advertit *Didac. Perez* in l. 2. tit. 14. lib. 2. Ordin. col. 540. in princ. & *Villalobos.* in Antinomia juris civilis & regii. verb. Arma. & *Dueñas* *Azevedo* in *Recopilationem.* Tom. IV. R ij

in suis regulis, regula 55. num. fin.

- 12 *Item notandum quod armorum quedam * ad nocendum, quaedam ad tegendum, vel ad utrumque parata esse tradit Cicero pro Caccinna: Et ad defendendum sunt scutum, clypeus, parma, umbo, Thorax, cilicium, lorica, cassis, Calceae, & similia. Ad nocendum vero, sunt ballista, columbrica, & alia machina, alia vero ad utrumque, ut ensis, gladius, spatha, hasta, pugio, & similia, & vocantur offensibilia, de quibus*
- 13 *in l. 7. infra isto tit. & lib. & de primo usu armorum *, & qui prius arma invenerint, tradit Polyd. Vigil. lib. 2. de invento rerum. c. 1. & sequent. & Plin. & alii relati per Redin. ubi supra. n. 206. ubi num. 205. quis primo ea meditavit, & num. 204. plures Doctores materiam armorum tractantes, & hac pro Rubrica.*

IN LEGEM PRIMAM.

Arma unusquisque debet habere secundum ordinem, & formam nostram l. qua cum longa sit, aliter summari non potest, & breviter ab ea nos expediemus aliqua advertenda per Reges, ac Principes significando.

Ibi, Por quanto. Cum hæc lex in manum veniret commentanda in hoc mense Junii præsentis anni 1589. successit invasio Regni Portugalie per Don. Antonium præsentem, & fingentem se esse Regem dicti regni & pro recuperatione ejus revertentem, qua imminente invasione, & audacitate compulsi sunt Prælati, Duces, Comites, ac Marchiones consuetas lanceas præstare, & populos arma movere, & cum hæc intentarentur, vix equi, & arma reperta sunt; tanta enim est armorum penuria in Hispania, ut reperirentur, neque archabusia, & quod magis est, quod neque lorice, armata pectora, & id genus alia, non pulvis sulphureus (hoc est polvora) non reperiebatur, & audivi hoc in tempore, sthanchum esse impositum ut nullas alius, quam una & determinata, ac nominata persona sulphureum pulverem facere, neque vendere auderet. Quæ quidem omnia, vel ex eo procedunt, quod lege cautum habemus quod nullus audeat, archabusio volatilia, apros, cervos & similia occidere, neque in itinere portare archabusium, quin à gebellinis, & justitiæ gubernatoribus vexatur opponendo, *Que no es de marca, o le lleua armado, o es de fuera del Reyno, o si es con el.* quibus ita homines molestant, ut nullus audeat, neque in domo etiam, archabusia & similia habere, neque possunt omnes si sthancha sulphurei pulveris facta sunt, cum necessario sit talis pulvis cariori vendendus pretio, quam venderetur, si omnes facere, vendere, ac tenere illum possent. & sic lege regia esset cavendum omnes tenere posse archabusium, & similes munitiones, & portare

libere per itinera quolibet modo, dum tamen sit mensuræ limitatæ, & occidere quolibet sylvestria animalia & volatilia, quolibet tempore, dum tamen non sit in tempore *De la cria*, nam ultra quoddam esset causas omnes se exercendi in his ministeriis, & habendi archabusia, & similia arma, credo, equidem carnes alias arietum, bouum, & similibus villiori pretio, & in abundantia reperiri posse ubilibet, nam aporum, & cervorum, & similibus sylvestrium animalium & volatilibus carnibus, hominum maxima & major pars sustentari posset, & sic evitari aliarum carniuum sumptus, & expensæ, item omnes hæc arma habebunt, & exercebunt, præsertim si sthancha (si quæ facta sunt) sulphurei pulveris tollerentur, & ab omnibus fieri, & vendi permitteretur.

IN LEGEM QUARTAM.

Ensem, & pugionem potest unusquisque asferre sine pena.

SUMMARIUM.

- 1 *Arma permessa portari, an clericus portare poterit.*
- 2 *Arma etiam permessa possunt capi à clerico sacrorum ordinum ea portante per judicem secularem, sive de die, sive de nocte.*
- 3 *Pœnæ tamen pena coram ecclesiastico est petenda. n. 3. & n. 4. an talis ecclesiasticus puniet eum pena ordinaria, & n. 5.*
- 6 *Arma permessa poterunt clerici itinerando portare.*
- 7 *Clerici in minoribus exercentes arma, an perdant fori privilegium.*
- 8 *Ensis denominatio, remissive.*

Ibi, Mandamos, lex hæc est correctoria legum juris antiqui, de quibus diximus in Rubrica hujus tit. prohibentes delationem armorum indistinctæ, vel (ut melius dicam) hæc

hæc declaratoria, & limitatoria legum antiquarum, scilicet, quod hæc antiquæ leges prohibentes arma deferri, non procedant, quoad enses, & pugionem, hæc enim deferri possunt sine pœna, & ad hoc allegat Joann. Redin. de Majest. principis. n. 203. vol. 16. tractatum diversorum Doct.

Ibi, Quo cada uno, sed an clericus poterit hæc etiam arma à lege nostra permessa deferre? & dicendum est quod non, clericis enim omnia arma prohibita sunt ex text. in c. clericis, de vita & honestate cleri. & ibi gl. & Doct. & in Clem. 1. cod. tit. & per totum l. 4. q. 8. Arma enim clericorum lachrymæ sunt, ut in c. convenior. 23. q. 8. & in c. porro. ubi gl. 16. q. 4. gl. in c. ex multa, §. fi. de voto. & cum de jure Can. id clericis sit prohibitum, non censetur alteratum per l. nostram, neque poterat alterari, cum in alienam mensuram non sit manus regia mittenda, nisi ubi id, ab ipso jure canonico, vel à Vicario Christi summo Pontifice esset concessum, & tradit Plaça de delictis. c. 8. n. 2. & hoc adeo verum est, quod si clericis sacrorum ordinum reperirentur arma portare in civitatibus, & populis, sive de die, sive de nocte, etiam à lege nostra permessa, posset optime judex secularis illa tunc capere, ut per Didac. Covar. in Pract. q. 33. n. 7. quem (hoc passim observari testando) refert Jul. Clar. lib. 5. sent. §. fin. q. 36. n. 26. & novissime post hæc scripta produit in lucem opus utile practitarum q. D. Guier. lib. 1. q. 12. n. 6. ita tenentis, & Plaça de delictis. c. 8. n. 26. Pecuniariam tamen penam, si quæ adesset, vel arma ipsa juris ordine servato, & ita in forma Judici procedendo non posset secularis ab eis exigere, sed coram judice ecclesiastico esset petenda. ut per Plateam in §. item lex Julia Instit. de publicis jud. & Did. Perez. in l. 2. tit. 14. lib. 2. Ord. col. 541. & Julium Clar. ubi sup. & Pala. Rub. & alios relatos per D. Salcedo in practica Canonica. Bernar. Diaz in additio. ad c. 55. vers. pro quo etiam mire facit, cum seq. contra Redin. ibi allegatum contrarium male tenentem, & Respondet optime ipse Salcedo fundamentis Doctoris Redin. & aliorum, ibi relatorum & Did. Perez ubi supra. & Menoch. infra allegandus, & Doctor Paz. in sua Pract. & licet apud Gallos secundum Clarum, ubi supra, & Salcedo, ubi supra, verticulo apud Gallos aliud servetur, non est Gallorum mos, in hoc attendendus. Sed an judex ecclesiasticus clericum talem puniet ordinaria pena pecuniaria à lege civili imposita clerico arma portanti? ut Clarus, ubi supra, inquit quod sic, & quod tenebatur ecclesiasticus eam illi imponere, nam si secundum communiorum opinionem assertam per Clarum dict. n. 26. in princ. clericus tali lege regia ob communem, & publicam utilitatem ligatur quod tenebatur judex suus eam illi imponere, & hoc mihi verius videtur, licet, non ordinariam, sed arbitriam penam in hoc, & similibus casibus judices ecclesiastici imponere soleant secundum Salcedo, ubi supra, vers. Tertio, minimè pag. 170. in novissima impressione, & hæc conducunt ad l. pen. & fi. infra isto tit. corporali tamen pena nullo modo plectetur clericus, ut per Clarum &

Salcedo ubi supra, & refert etiam hæc Menochius de arbitr. casu 94. n. 31. cum. 3. sequentibus. Itinerando tamen poterunt clerici arma permessa portare pro defensione, sive per se, sive per Hippolytum in Practica. §. pro complemento. n. 4. & an clerici in minoribus exercentes arma perdant privilegium Fori, vide de Redin. de Majest. Princip. in c. non armis. p. 2. n. 174. vol. 16. Tractatum.

Ibi, Pœna traer una spada, Ensis & denominationem descripsit l. 4. tit. 21. p. 2. ubi idem in ense circa defensores patrie statuebat lex hæc Partitarum, & penam, alia arma quam hic expressa portantis, vide in l. sequentibus, sed conversi regni Granate, & sic Morisco, non possunt ullo tempore enses, neque pugiones portare, ex legibus novis regis De los Moriscos.

IN LEGEM QUINTAM.

Arma de nocte non portentur, nisi in casibus hic expressis.

SUMMARIUM.

- 1 *Juveni scandaloso potest interdici delatio armorum.*
- 2 *Campana si non tangatur an perdet arma deferens ultra horam.*
- 3 *Verba simpliciter prolata à lege vel statuto debent intelligi simpliciter & propriis.*
- 4 *Forma ubi est substantialis non impletur per equipollens.*
- 5 *Plura ubi requiruntur, si unum deficiat, nil fit.*
- 6 *Reperius in nocte jovis aut veneris sancti cum arms permitti non perdet ea, quia non pulsatur campana.*
- 7 *Quid si ante horam consecratam tangatur campana & post horam quis ferat enses, an perdet illum & n. 8. quid si statat in parte remota, ita ut exaudire campanam non poterit, & n. 9. quid si est surdus.*
- 10 *Ense perditio an censetur perditio vagina.*
- 11 *Prohibiti ubi non potest portari sine permisso, perditio prohibito censetur & perditio permisso.*
- 12 *Algunzello vel officiali, an credatur quod tempore vestito arma cepit.*
- 13 *Clerici, aut sacrista, si post sonum campanæ arma portant, capi ab eis possunt.*
- 14 *Apprehensio an requiratur illius, qui arma portat.*
- 15 *Arma si quis non habeat in manu, sed in terra, juxta se, an perdet ea.*

Ibi, Rebelven ruydos, propter quod potest Juveni hæc facienti interdici delatio armorum, ut per Rebut. in l. armorum apprehensione, in §. ff. de verb. signific.

Ibi, Después de zañida la campana de Queda, sed quid si non tangatur, videtur quod & adhuc tunc petui debeant arma, quæ consecratum debet attendi, hora tamen consueta pulsandi campanam est per l. nostram assignata, ergo quantumvis non pulsaretur lapsa illa hora, idem erit, ac si pulsata fuisset, argum. traditorum per

per Everardum in loco ab usitatis, ubi in versic. hinc etiam est, quod si dicat statum pag. mibi. 440. in antiquis, & Angelus de Maleficiis, in parte de nocte. n. 4. ita videntur tenere; contrarium tamen in proposito nostrae l. tenendum credo, nam lex nostra ut arma permilla portari possint solum considerat sonum campanae, & horae assignatio non est quoad limitationem termini, usquequo arma portentur, sed tantum per quem terminum & quando debet incipi sonus campanae, & finiri, & sic tanquam forma requisita sonus campanae est attendendus, non vero horae assignatio ad pulsandam campanam, id enim quod principaliter disponit, est attendendum, non vero quod secundario; verba enim simpliciter probata à lege, statuto vel homine debent intelligi principaliter, & proprius, non secundario, ut per Bald. & Paul. in l. 1. §. huius iudic. ff. de iustitia & jur. & plura per Tiraq. in Tract. res inter alios act. n. 5. cum pluribus sequentibus. hic autem principaliter disponitur, & proprius, quod post tactum, & sonum campanae non possint arma portari, & licet post assignetur tempus tangendi, id secundario disponitur & in consequentiam, igitur usitata tunc non sunt consideranda: item lex pluries geminat verbum illud, *Tacta, y se taña.* & ibi, *T si despues de tañida,* geminatio autem in iure plurimum operatur, ita ut ex geminatione colligatur voluntatem determinatam disponens esse, ut omnino attendatur geminatio ex late dictis per Doct. in l. Ballistas. ff. ad Trebel. & Everardum, in loco à geminatione. Forma quoque data à l. est omnino servanda, neque est ab ea recedendum. Item l. nostra copulative haec duo requirit, scilicet, ut campanae sonitus fiat, & hic sonitus sit à tali hora usque ad talem, & haec est nova forma, & dispositio modificativa, & limitativa, ubicumque autem lex aliquid introducit de novo, cum certis modificationibus, censetur omne introductum esse, de forma substantiali, ita ut omnia forma corrumpat actus, adeo ut per aequipollens non impleri non possit, ut dixi in l. 1. n. 26. cir. 4. lib. 4. Recop. & ubi plura requiruntur adesse, si deficiat unum, nihil sit, debent enim omnes qualitates requiritae verificari secundum Clarum. lib. 5. recept. §. si. q. 85. vers. ubi agitur. n. 9. nam copula requirit utrumque copulatum verificari ex text. gl. & Doct. in l. 1. ff. de iust. & jur. & ex argumento à conjunctis, & copulatis, & sic hanc opinionem tenet Bonif. in tract. de Malef. cir. de forma libell. n. 80. ex quo inquit Jul. Clar. in praxi. lib. 5. §. si. q. 82. n. 5. quod si in nocte jovis, aut veneris sancti, quibus non pulsantur campanae, reperitus quis fuerit cum armis, non perdet ea, & Albericus & Doct. ita tenere asserit. Ex quibus etiam infero quod cum lex nostra sonitum campanae requirat, & certa hora tangenda, quod si ante horam illam tangatur, & in hora determinata, non habebit locum poena nostri text. contra portantem arma, ut expresse inquit Bonifacius, ubi supra. n. 81. quia praepositerio ordinis vitiat actum, ut per Hypolit. in Prati. §. secundo, per tot. maxime n. 72. Sic etiam inferitur, quod si quis sit in parte remota ut exaudire campanam non possit, quod non incurret nostri text. poenam, ut

per Ang. de Malef. in d. verb. De nocte n. 4. quod ego intelligerem esse verum, nisi iste talis jam de nocte exiens ad ambulandum per civitatem contulit se in partem remotam, vel in campum, ubi multum se detinuit, vel exiit in conversatione aliorum, & vocibus aliorum non audivit campanam, tunc enim eum non excusarem, imputer enim sibi qui tam longe se contulit, vel in tali loco, ubi exaudire non potuit. Sed si esset homo veniens ex itinere & intravit civitatem pulsata jam campana: iste talis excusandus est etiam si eam audivit, & multo magis: si non audivit, & ex hoc text. nostro permittente arma portari de nocte, eundem ad labores, & similia: & ex dictis per Gandinum relatum per Capol. consil. crim. 13. n. 24. & 25. inferitur etiam quod surdus à natura, si non à natura surdus tenebitur poena nostrae l. post pulsam campanam hora confecta, tenetur enim l. nostram scire, quidquid unum surdum ab alio distinguat Angel. dicit. numero 4. & an perditio ense, censetur perditia vagina? Bald. per text. ibi in l. 10. cum proponas. C. de natur. favore, inquit quod non, quia commodè ab ense separari potest, resque licite portata cum illicitis non consistantur secundum Aviles. c. 52. pratorum. verbo, En la tierra. n. 1. & quia res quae sine corruptione subiecti separari possunt non sunt perditae, ut per Ripam in Tractatu de peste. cir. de remediis ad cons. num. 130. fol. 21. & Mexia in pragmat. Tassa panis, conclus. 1. glof. 1. num. 15. fol. 13. in hoc tamen contrarium est tenendum, & in pract. communis sic receptum videmus, nam & vagina talis ensis perditur sicut ensis perditur, & hoc fundatur ex doctrina Bart. & Paul. in l. catem. ferra. §. dominus. ff. de public. & vect. dicentium quod ubi prohibitum non potest portari sine permissu, perditio prohibito, censetur, & perditum permissum illud, in quo prohibitorium portabatur, & sic perditis mercibus adductis in navi, & ipsa navis, & saccus ubi portantur, perditur, nisi navis vel saccus esset alterius ignorantis, nam tunc possit suam navim, vel saccum perire, nisi aliud statutum, vel consuetudo disponderet, & tunc ille recuperaret damnum à conductore navis, vel animalis. Est tamen singularis quaestio num credetur officiali, vel alguazello, quod tempore vetito arma capta fuerunt, vel quod erant arma vetita, & prohibita: & videtur quod sic, dictum enim notabilis viri inducit iustissimam credulitatem, secundum Bald. l. iudicia. C. de crim. vind. credendum est enim bono viro, ut per glof. l. Titio, cui fundus. ff. de cond. & demonst. Bar. in l. de pupillo. §. si quis ipsi. ff. de novi oper. nunt. bene facit text. in c. nobilissimus. 87. Alex. con. 321. vol. 2. In contrarium tamen est veritas in nostra quaestione, imo quod non sit ei credendum, quia officialis quando aliquod delictum committitur in sui praesentia, debet primo examinari facere testes de delicto commissio coram se secundum Angel. in l. 2. in si. ff. de feris, & allegat aliqua ad hoc, & Bald. in l. illicitas. §. veritas. ff. de officio prest. & Butrius in c. vestra. fin. col. de cobabit. cleric. & mul.

&c

& sic debet facere iste officialis qui reperit illum portare arma, vel scribi facere ejus confessionem quod officialis reperit cum cum armis prohibitis, vel cum permissis hora tamen prohibita, & post sonum campanae, & sic fit quotidie, & ita in expresse referens Angel. & supra dictos tenet Afflicti in consil. Neapolit. lib. 1. Rub. 9. num. 28. fol. 51. in magnis, & si quis pluries in una nocte, cum armis vetitis, vel tempore vetito reperitur, pluries possunt ei arma capi, ut per Avil. cap. 29. pratorum, glo. juegos n. 8. fol. 212.

Ibi, *T las nuestras justicias se las quiten.* Non tamen possunt ob hoc incarcerationi nisi sint clerici, aut sacralia, nam si post sonum campanae percurrunt civitates, & populos de nocte, capi personaliter possunt, & suo iudicio sic capti praesentari quam primum fieri poterit, ex textu, in l. 9. tit. 3. lib. 1. supra, debent tamen, si de facto incarcerationem, relaxari etiam patre, vel consocio fidejubente, ut per Hypol. ubi supra. n. 29. in pract. crim. §. pro complemento: Notandumque est etiam ex iis verbis, quod requiritur apprehensio, aliter enim denuntiari non potest de tali ultra horam vetitam arma portante, & ut per Bar. in l. si Bar. fatorem. C. de fideiussor. quem communiter sequuntur Doct. teste Bellono, cons. 49. n. 4. & Jul. Claro alios allegante & testante sic usu esse receptum in practica. §. fin. q. 82. de statutis penalibus in genere statuto, 6. n. 1. & Menochio de arbit. casu 394. n. 49. & Hypolito in pract. d. §. pro complemento. n. 27. ubi hoc limitat uno modo ex Baldo in l. ius fuffium. ff. de his qui nos. infam. ut non procedat, quoties fuit inventus cum armis, hora prohibita, & sic in actis describi fecit prout in singulari 395. ipsemet Hypolitus dixit, licet ego non firmo quoad nostrum propositum cum apprehensio requiratur; & sic reperi post haec contra Baldi limitationem tenere Mexiam in prag. panis, conclusio. n. 1. n. 33. licet latrunculores aliud observent, & plura in propositum refert Coepola in l. si fugitivi. n. 72. & 79. & 84. C. de servis fugitivis, Ripa de peste, cir. de Remed. ad cons. Ober. cap. 1. venio nunc admodum n. 104. Ant. Gom. l. 4. Taur. num. 48. ubi ponit unam quaestionem, cujus decisio mihi pro nunc non satisfacit, & sic contra Ant. Gom. faciunt dicta, per Hypol. in d. §. pro complemento. n. 24. Dubitat tamen ipsemet Hypol. ibidem. n. 28. quid si inventus fuit aliquis non habens Arma in manibus, sed erant in terra juxta pedes ipsius inventi tacta jam campana per horam à lege nostra signatam, an perdet ea, & Bal. in l. 2. §. 1. ff. de off. pref. vigil. inquit quod sic, quia praesumptio est contra eum, & si tunc plures essent juxta arma illa, omnes puniretur alia poena contra portatores imposita per legem aut statutum, licet solutio unius omnes liberaret; Romani tamen opinio, ibi per Hypol. relata, erit tenenda, scilicet, quod nullus puniatur, cum sit dubium quis projecit illa arma; tamen cujusque fuerint, perditia erunt, & tenet Plaça, de delict. c. 8. num. 17. in fine.

IN LEGEM SEXTAM.

Ubi Arma simpliciter sunt prohibita, non solum offensiva, sed defensiva prohibita censentur.

SUMMARIUM.

- 1 Differentia inter arma & armaturam, & arma offensiva vel defensiva.
- 2 Arma offensiva & defensiva an veniant prohibitis armis.

Ibi, *Fuere tomado,* & sic apprehensio requiritur, ut diximus. l. 5. supra eodem. Ibi, *Armas offensivas y defensivas;* differentiam inter arma & armaturam; & defensiva & offensiva, vide per legem optimam 4. & 10. tit. 21. & l. 3. tit. 23. p. 2. per & Rebuf. in l. armorum apprehens. pag. 311. ff. de verborum signific.

Ibi: *Las unas, y las otras las ha de perder;* nisi lex nostra id disposuisset, de iure armis prohibitis solum offensiva, non vero defensiva prohibita censentur, secundum Angel. in l. armatos. ff. ad l. Jul. de vi publ. & Carol. à Grassallis alios allegantem, lib. 2. regal. fran. jure 17. pag. 102. in parvois, & Hypol. in pract. §. complemento. n. 14. & 19. ubi quid esset de iure Codicis declaratur, & Rebuf. ubi supra. pag. 314. vers. 2. & Josephum Lodo. decisio. Perusi. 31. n. 4. & communem testatur Clarus. lib. 5. sententiarum §. si. q. 82. statuto 6. n. 3. & Villalobos in Antinomia juris litera. A. n. 73. & Avend. in dictionario, verbo, *armadura,* ex nostra tamen lege communis haec destructa est, ut advertunt Hispani dicti, Plaça de delictis. c. 8. n. 9. & Joan. Redin. in Tractat. de majest. prin. num. 178. cum. 2. sequentibus, & praecedentibus, vol. 16. tract. aver. Doct. ubi in numero 183. cum 4. sequentibus, inquit hoc esse verum quoties arma defensiva cum offensivibus geruntur, nam tunc omnia perditia sunt, secus si defensiva tantum portentur, nam tunc non sunt perditia, & placent ejus rationes sed in practica male admittitur à iudicibus.

IN LEGEM NONAM.

Longitudo servanda circa enses portandos à l. nostra describitur.

SUMMARIUM.

- 1 Milites & Doct. portantes enses ultra mensuram puniri poterunt.
- 2 In casu nostrae legis non requiritur apprehensio ad incurrandam ejus poenam.
- 3 Domi an haberi poterunt enses ultra mensuram nostri text.
- 4 Forensis an legis nostrae poena comprehendatur.
- 5 Arma prohibita portans regulariter ea perdit.
- 6 Officialis inveniens aliquem cum armis prohibitis potest illa frangere.

7 Mar-

- 7 Mandans alicui ut secum eat cum armis, ob quod arma sunt ei ablata, an tenebitur mandatarius pro armis suis.
- 8 Commodans alicui enses ad se vulnerandum cum alio, perdit eum.
- 9 Alguazellus permittens enses contra leges deferre ex quo rixa oriuntur, qua pena punietur.
- 10 Officiales iustitia si aliquos viderint rixari volentes, prohibere debent. & 11.

Ibi, *Ninguna persona*, sed milites & Doct. & officiales iustitia, & alii qui tempore, quo arma prohibita erant, poterant ea portare, de quibus per Doct. in l. 4. & 5. supra eodem, per me allegatos, & per Duchas in Regul. 55. ex lege nostra & ejus pena puniri poterunt, si ultra mensuram nostri tex. enses & portaverint, & crederem intrepide quod punirentur pena nostrae l. nam universalis hac & negativa neminem excludit, tum ob publicae utilitatis causam, tum quia indiffinitiva aequipollet universalis, tum etiam quia si itinerando non licet ulli hunc enses immoderatum portare ultra nostri tex. mensuram, quod tamen licebat in tempore, quo erat prohibita armorum delatio, neque itidem licebit per personas illas aliis privilegias nostri tex. mensuram excedere, & ita videtur mihi tenendum, & id clarius ex verbis sequentibus, colligitur, ibi. *De qualquier calidad y condicion que sea.*

Ibi, *De traer ni traya espadas*, ex iis verbis notandum est in casu ejus non & requiri apprehensionem ensis contra mensuram nostrae l. portati, sed sufficere probare portasse, quia hac l. non requirit apprehensionem, sed portationem, quo casu non requiritur apprehensio, secundum Joann. Redin. optime in tractat. de majestate prin. numero. 194. volum. 16. tract. diver. Doct. ubi num. 195. inquit & bene quod si invenitur cum eo, sufficit in actis scribi etiam non apprehendatur, & alibi dixi, & Cæpol. l. si fugitivi. num. 72. cum sequentibus. C. de ser. fugiti. & Plaza de delictis. c. 8. num. 19. ubi ita tenet & distinguit in quest. illa an visus cum armis & fugiens in domum suam possit ibi capi & iudicari eum insequente, & inquit quod si requiritur apprehensio non, sin minus sic, sed an domi haberi poterunt, enses videtur quod non & ex l. 1. & ibi glos. ff. ad l. Juli, de vi. & ex auth. de armis, quae jura ad hoc allegat ultra alios Duchas. d. Regul. 55. n. 3. sed contrarium in populum nostrae l. est verius & tenendum, tum quia lex solum portationem ensium ultra mensuram nostri tex. prohibet, ergo non includuntur domi existentia, tum etiam quia leges illae 1. authen. de armis, loquuntur, quoties in genere arma prohibita sunt, ita ut nullorum sit licitus usus, nos vero loquimur circa ensis portationem longioris mensurae a nostro tex. declarata, tum etiam quia dicta l. 1. circa hoc non est in usu, secundum Angel. ibidem num. 4. teste Claro, in d. q. 82. statuto 6. num. 7. & ita tenen-

dum est, sed quid erit in homine forensi an legis nostrae dispositione & includatur, & in 4 hoc Hypol. in pract. d. §. pro complemento. n. 23. inquit quod sic, eo quod per totam Italiam sunt statuta prohibentia portari arma, sed melius dixisset, quod, quia jure communi est prohibita armorum delatio, ligentur, & idem voluit Matth. Afflicti. in lib. 1. consil. Neapol. Rubric. 9. num. 24. fol. 50. ex Alex. consil. 86. volum. 4. eo quod exterius tenetur se informare de legibus regni, ego tamen dicerem quod cum in regno nostro ex l. 4. supra eod. sit permissa ensium & pugionum portatio, licet enis mensura per l. nostram sit apposta, excusabitur talis forensis panis nostri tex. enses longiorem portans, nisi diu moram in regno traxerit, ex quo praesumi possit l. nostrae scientia, ut & voluit Afflicti. d. num. 24. ubi tandem allegat plures tractantes an statuta ligent forenses, & late per Tiber. Dec. consil. 71. num. 34. cum pluribus aliis, volum. 2. quoad nostram tamen legem dicta tenerem, & faciunt dicta per dictum Afflicti, ubi supra Rubr. 10. n. 1.

Ibi, *Pierda*, hoc enim regulare est, quod portans arma prohibita debeat ea perdere & ita consuetudine servari inquit Hippol. in d. §. pro complemento num. 12. & Plaza de delictis. cap. 8. num. 22. ubi inquit proximam hanc rationem sumpsisse a glos. domi. l. 1. ff. ad l. Juli, de vi publ. cujus meminit Jas. in §. ex maleficiis. n. 81. de actio. Barba. de pract. Card. 2. par. num. 28. inquit enim Paris. de syndic. quod officialis inveniens aliquem cum armis prohibitis potest illa frangere, & ut eos refert & sequitur Clarus. d. q. 82. statuto. 6. num. 9. & Afflicti. in d. Rubr. 9. num. 26. dubium est an mandans alicui, ut secum eat cum armis, & arma eis per justitiam sint ablata, tenebitur ne & mandatarius pro armis suis, glos. notat in l. quoniam. C. ad l. Jul. de vi publ. tenet quod non, quia in re turpi non contrahitur obligatio, §. illud quoque inst. mand. l. si remunerandi §. rei turpis. ff. mand. Abb. in c. bona el. 2. num. 14. de post. pract. Bar. tamen & Fab. Alber. & Salic. in d. l. quoniam. distingunt, nam aut erat causa licita, quia accedebat ad indulgentias & similia, & tunc tenetur ad refarciendum damna, secundum Abb. & Innoc. in c. scuti, de jure jurando, aut vero ad causam illicitam, ut ad se verberandum cum alio & tunc non recuperat ut per Joann. Fabrum in dict. §. illud. Bald. l. fin. de fidejusso. C. mand. Specul. tit. de judic. §. specialia, in fine, refert & sequitur Rebus. de privil. scholar. privil. 21. vers. item aliam, ubi, in fine inquit, quod commodans alicui enses ad se verberandum cum alio, non recuperat eum & ex l. j. certo. §. sed interdum. ff. commod.

Ibi, *Que la tomare*, sed quid si alguazellus permittat enses contra l. nostram deferri, ut inde aliquod injuriam reportet, vel rixa oriatur, qua pena punietur, & in iis & similibus, inquit textus. in l. si quis barbaris. C. de re milit. lib. 12. quod vivus concremetur, quem ad hoc notat Paris. de Puteo,

Puteo, in tract. synais. verbo, familiaris. c. 3. incip. an ex eo quod, n. 8. ubi inquit quod dividentes praedam officiales, comburi debent, vel si aliquem seducant, ut se armet, vel faciant contra deventum, dicendo quod secure poterit, & post eum capiunt, nam vivus deberet comburi ex dictis, quod si hoc uteretur, quot officiales essent jam combusti, deberent tamen, licet non hac pena, alia tamen gravi puniri, tanquam seductores & seditiosi & causam praebentes rixis, cum deberent eas excusare, siquidem occasionibus obviare tenentur ratione officii, quia

quos viderint ad rixam tendere prohibere debent, & tex. in l. stipulationes non dividuntur. §. plane, ibi non est spectandum ut insula ruat, & sic deinde agi possit ff. de verborum obligatione l. fin. §. ipsum autem, ubi glos. qui eos. C. de bonis qua liberis. Hippolyt. conf. 21. num. 23. quare officiales, qui rixantes vident, neque statim ad eos accedunt, ut impediatur, tenentur & absque dubio saltem in tribunali Dei omnipotentis, qui tunc videt & judicat, ut inquit in propositione Didac. Perez. l. 18. tit. 4. lib. 2. ordin. col. 564. in fine cum sequente.

TITULUS SEPTIMUS.

De las Cortes, y Procuradores del Reyno.

ALITER non potest continuari, quam quod per Regni Procuratores & in curiis habendis de convenientibus Regno & munitioni & fortificationi ejus tractatur, & in armis habendis, & in fortalitiis servandis & custodiendis Regni defenso maxime consistit, ideo post praecedentes titulos sequitur hic noster.

IN LEGEM PRIMAM.

Tributa moneta & similia in regno non imponantur, nisi convocatis curiis & procuratoribus earum, & eis annuentibus.

SUMMARIUM.

- 1 Curia caput regni vocatur & mari assimilatur & n. 2.
- 2 Procuratores curiarum debent esse homines cordati, &c.
- 3 Concilium civitatis an possit collectam imponere.
- 4 Procurator excusator mittendus est ad nominationem procuratoris de cortes.
- 5 Procuratorum de cortes salarium de communi solvi debet.
- 6 Procuratorum horum assensus etiam requiritur in tributis & collectis noviter regno imponendis.

Ibi, *Cortes*, ubi convocantur procuratores earum & in curia ubi Rex adest sit congregatio, eo quod curia & caput regni vocatur, ut inquit text. in l. 1. in prin. tit. 4. part. 3. & locus ubi Rex exiit, ut probat text. in l. 27. tit. 9. par. 2. & curia Regis & mari assimilatur, ut per text. in l. 28. eod. tit. 9. p. 2. ubi gl. 1. dicit assimilationem hanc esse bene notandam.

Ibi, *Que no se echassen ni repartiesen ningunos pechos*, hoc enim tanquam regno damnosum & nocivum maxima cum deliberatione est statuendum convocatis civitatibus, Acedo in Recopilationem. Tom. IV.

villis, & locis regni & pro eis eorum procuratoribus, qui quidem deberent esse & homines graves bene cordati ac sensati & expertes ac intelligentes, & timoratae conscientiae, ac constantis animi qui possent resistere injuriis consiliis & damnis regno, & insuper deberent esse divites, ne spe alicujus praemii consequendi in malum moveri possent & ex l. 4. supra eod. decerpuntur aliqua ex iis, neque debet esse civitatis debitor ut in facto respondisse, inquit Joan. Orosc. in l. 1. num. 36. col. 487. ff. de officio procur. Caesar. sed an consilium civitatis possit & collectam imponere, vide Capell. Tolo. & ejus Addition. in decisione 347. & quid in dominis, vide Did. Perez. l. 7. tit. 11. lib. 2. ord. col. 512.

Ibi, *Procuradores de todas las ciudades, y villas y lugares de los reynos*, qui quidem procuratores curiarum sunt triginta & sex, decem & sex civitatum, & duarum villarum, quarum octo civitates & una villa sunt citra portam, reliquae ultra. Quae sunt, Sevilla, Guadalajara, Madrid, Burgos, Soria, Leon, Zamora, Toro, Salamanca, Segovia, Avila, Valladolid, prout refert Did. Perez in l. 1. tit. 11. lib. 2. Ordin. col. 505. & nostra civitas Placentina, quae aliquando secundum quod de antiquis addivi procuratorum mittebat, nunc autem Salmantina pro nostra Placentiae civitate vult procuratorem mittere, & civitas nostra semper requisitioni dicit Salmanticensis civitatis contradicere, & li magna ut audivi super hoc introducta est, & nondum diffinita, & hac de causa mittit semper civitas nostra excusatorem tanquam juste impedita mittere procurato-